

Sygn. akt VI RCa 292/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 grudnia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny w składzie:

Przewodniczący: SSO Lech Dłuski

Sędziowie: SSO Waldemar Pałka

SSR del do SO Marek Maculewicz (spr.)

Protokolant: po sekr. sądowego Sylwia Stankiewicz

po rozpoznaniu w dniu 27 grudnia 2017 roku w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa G. S.

przeciwko S. A. (1) i E. K.

o alimenty

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie

z dnia 13 września 2017 roku

sygn. akt III RC 301/16

1. **oddala apelację;**

2. **odstępuje od obciążania powódki kosztami procesu za drugą instancję na rzecz pozwanej.**

Sygn. akt VI RCa 292/17

UZASADNIENIE

Powódka R. Ł., reprezentowana przez G. S., wniosła o zasądzenie na jej rzecz alimentów od pozwanej S. A. (1) w kwocie po 200 zł miesięcznie oraz od pozwanej E. K. w kwocie po 400 zł miesięcznie, łącznie w kwocie po 600 zł miesięcznie solidarnie od obu pozwanych, płatnych do dnia 10-go każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia terminowi płatności którejkolwiek z rat, poczynawszy od dnia 01 kwietnia 2016 r.

W uzasadnieniu pozwu powódka podniosła, że w Sądzie Okręgowym w Olsztynie toczy się postępowanie w sprawie I Ns 320/15 w przedmiocie ubezwłasnowolnienia powódki R. Ł., która jest matką pozwanych oraz G. S. i M. R. (1). Od dnia 10 czerwca 2015 r. powódka przebywa w (...) w M., gdzie ma zapewnioną stałą i całodobową opiekę, której wymaga z uwagi na podeszły wiek oraz stan zdrowia. Do momentu umieszczenia powódki w domu opieki zajmowała się nią córka G. S., która z racji wieku (67 lat) oraz stanu zdrowia nie była w stanie dłużej sprawować opieki nad matką. Powódka wymaga pomocy osób trzecich w codziennych czynnościach. Koszt pobytu w domu opieki wynosi 2480 zł miesięcznie. Powódka otrzymuje emeryturę w kwocie 1367,46 zł, która nie pokrywa całkowitych kosztów pobytu w

ośrodka. G. S. spełnia swój obowiązek alimentacyjny względem matki poprzez przekazywania na rzecz domu opieki kwoty 400 zł miesięcznie. M. R. (2), zamieszkała w Niemczech, przekazuje 80 euro miesięcznie na wydatki związane z pobytem matki w ośrodku. Pozwana E. K. nie partycypuje w kosztach utrzymania powódki, zaś S. A. (1) od stycznia 2016 r. przekazuje na ten cel 200 zł miesięcznie.

Pozwana E. K. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa. Podniosła, że powódka od około 20 lat przebywała w okresie od maja do września w gospodarstwie (...) w G., którego właścicielem jest G. S.. Od 2005 r. powódka mieszkała tam na stałe. Pomagała przy obsłudze turystów, pielęgnacji ogrodu i sprzątaniu posesji. Pozwana wskazała, że w tamtym czasie powódka nie otrzymywała od G. S. żadnego wynagrodzenia, a emerytura powódki była rzekomo odkładana na konto. W 2007 r. powódka sprzedała swoje własnościowe mieszkanie, a pieniądze przekazała G. S. w zamian za dożywotnie utrzymanie. W ocenie pozwanej stan zdrowia matki nie jest tak zły jak opisano to w pozwie. Pozwana podała, że decyzję o umieszczeniu powódki w (...) podjęła sama, bez konsultacji z pozostałym członkami rodziny. Pozwana E. K. obecnie jest osobą bezrobotną, bez prawa do zasiłku i emerytury. Jest na utrzymaniu córki M. K., która samotnie wychowuje dziecko.

Pozwana S. A. (1) wniosła o oddalenie powództwa w całości. Na rozprawie w dniu 31 maja 2017 r. uznała powództwo do kwoty 200 zł miesięcznie.

Sąd Rejonowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 13 września 2017 r. w sprawie III RC 301/16 zasądził od pozwanej S. A. (1) na rzecz powódki R. Ł. kwotę 200 złotych miesięcznie tytułem alimentów płatanych do 10 dnia każdego miesiąca z góry, z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności z każdej rat do rąk jej opiekuna prawnego G. S., poczynając od dnia 13.09.2017 r. W pozostałym zakresie powództwo oddalił. Zasądził od powódki na rzecz pozwanych S. A. (1) i E. K. kwoty po 77 złotych na rzecz każdej z nich tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Orzekł o kosztach sądowych i o rygorsze natychmiastowej wykonalności.

Sąd ten ustalił, że powódka R. Ł., ur. (...), od dnia 10 czerwca 2015 r. przebywa w (...) w M..

Postanowieniem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 25 lutego 2016 r. w sprawie I Ns 320/15 o ubezwłasnowolnienie ustanowiono dla R. Ł. doradcę tymczasowego w osobie jej córki G. S. dla ochrony majątku i osoby uczestniczki w zakresie niezbędnym do uzyskania świadczeń alimentacyjnych na rzecz uczestniczki i dysponowania nimi do czasu prawomocnego zakończenia postępowania o ubezwłasnowolnienie. Aktualnie, z uwagi na prawomocne zakończenie postępowania o ubezwłasnowolnienie, G. S. jest opiekunem prawnym R. Ł..

Powódka R. Ł. ma cztery córki: M. R. (1), G. S., S. A. (1) i E. K.. Do dnia 10 czerwca 2015 r. powódką zajmowała się G. S.. R. Ł. mieszkała w gospodarstwie (...) w G., którego właścicielką jest G. S.. W 2005 r. zamieszkała tam na stałe, pomagała przy obsłudze turystów, pielęgnacji ogrodu i sprzątaniu posesji, za co nie otrzymywała wynagrodzenia.

W 2007 r. powódka sprzedała własnościowe mieszkanie w O., ze sprzedaży którego środki przekazała córce w zamian za dożywotnie utrzymanie. W 2015 r. powódka wystąpiła z powództwem o zasądzenie od E. K. i S. A. (1) alimentów w wysokości 800 zł. W dniu 09 października 2015 r. R. Ł. w swoim oświadczeniu, wskazała, że nie będzie dochodziła żadnych roszczeń alimentacyjnych wobec swoich córek E. i S. oraz że jej dożywotnim źródłem utrzymania jest jej emerytura oraz środki ze sprzedaży mieszkania w kwocie powyżej 100.000 zł, które przekazała córce G. S.. Wobec czego postanowieniem z dnia 19 października 2015 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie umorzył postępowanie o zapłatę alimentów.

Powódka R. Ł. otrzymuje świadczenie emerytalne w wysokości 1367,46 zł. Wskazana kwota przekazywana jest w całości na poczet kosztów pobytu powódki w domu opieki. R. Ł. nie posiada żadnych innych źródeł dochodu. Miesięczny koszt jej utrzymania w (...) w M. wynosi 2480 zł. Kwota ta nie obejmuje dodatkowych kosztów związanych z zakupem leków, odzieży, materiałów higienicznych i kosmetyków. Miesięcznie na zakup leków przeznaczana jest kwota około 125 zł. Okresowo powódka potrzebuje również pieluchomajtek. Zostały one zakupione po raz pierwszy w maju 2017 roku. Koszt zakupu wyniósł 181,80 zł. Zakup jest refundowany do kwoty 60,60 zł miesięcznie.

G. S. przekazuje co miesiąc na poczet opłat za utrzymanie matki kwotę 400 zł. Z uwagi na to, że emerytura R. Ł. oraz dodatkowe środki przeznaczane przez powódkę nie pokrywają opłat za pobyt, powódka wezwała E. K. i S. A. (2) do zapłaty kwot w wysokości 1800 zł miesięcznie tytułem alimentów.

G. S. utrzymuje się z emerytury w wysokości 1280 zł. Mieszka sama. Ponosi następujące wydatki: podatek od nieruchomości około 1300 zł rocznie, prąd 200-300 zł miesięcznie. Powódka prowadzi gospodarstwo agroturystyczne. Z ostatniego sezonu przychód wyniósł 25.000 zł.

M. R. (1) przebywa w Niemczech. W ramach płatności za pobyt matki w domu opieki przekazuje kwotę 80 euro miesięcznie.

Pozwana E. K. mieszka w S.. Nie pracuje. Od kilku miesięcy otrzymuje emeryturę w wysokości 1050 zł miesięcznie. W utrzymaniu pomaga jej córka M. K., która samotnie wychowuje swoją małąletnią córkę i obecnie jest na urlopie macierzyńskim. Pozwana do 2008 r. prowadziła działalność gospodarczą. Miesięcznie na swoje utrzymanie pozwana przeznacza następujące kwoty: woda 55 zł, telefon 54,50 zł, gaz 115 zł, energia 73 zł, TV 32 zł, podatek 16 zł, wywóz nieczystości 12 zł, opał 50 zł, środki czystości ok. 100 zł, leki 50 zł, ubrania 100 zł, żywność 350 zł.

Pozwana S. A. (1) mieszka w O.. Od listopada 2015 r. na utrzymanie matki przekazuje co miesiąc kwotę po 200 zł. Jest osobą samotną. Utrzymuje się z emerytury w wysokości 2336,25 zł. Cierpi na liczne schorzenia, m.in. na astmę oskrzelową, nadciśnienie. Oczekuje na przeszczep rogówki. Miesięcznie na leki wydaje ok. 200 zł. Na swoje utrzymanie przeznacza dodatkowo następujące kwoty: czynsz 350 zł, prąd 70 zł, gaz 30 zł miesięcznie. Pomaga finansowo swojej bezrobotnej córce, spłacając część jej kredytu mieszkaniowego, tj. 400 zł miesięcznie. Córka pozwanej nie pracuje od 2012 r., ponieważ zajmuje się dzieckiem. Jej mąż prowadzi działalność gospodarczą w branży sportowej.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Rejonowy zważył, że powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z art. 128 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, obowiązek alimentacyjny obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo. Za krewnych w linii prostej ustawa uważa zstępnych i wstępnych. Art. 133 § 2 kro wskazuje zaś, iż poza dziećmi nie będącymi w stanie utrzymać się samodzielnie uprawnionymi do świadczeń alimentacyjnych są tylko ci, którzy znajdują się w niedostatku.

G. S. w toku postępowania wskazywała, że powódka R. Ł. nie jest w stanie samodzielnie funkcjonować, dlatego wspólnie z siostrą M. R. (1) podjęły decyzję o umieszczeniu matki w (...) w M.. Pozwane wskazywały, że deklarując dożywotnią opiekę w zamian za środki ze sprzedaży mieszkania, to G. S. powinna ponosić koszty utrzymania matki. Zarówno E. K., jak i S. A. (1) kwestionowały początkowo swój obowiązek alimentacyjny, jednakże na rozprawie w dniu 31 maja 2017 r. pozwana S. A. (1) uznała powództwo do kwoty 200 zł miesięcznie, wskazując że powyższą kwotę płaci dobrowolnie od listopada 2015 r.

Z kolei pozwana E. K. wskazywała, że do niedawna nie miała żadnych dochodów. Wraz z mężem jest na utrzymaniu córki, będącej na urlopie macierzyńskim i obecnie nie stać jej na płacenie jakichkolwiek dodatkowych kwot na utrzymanie matki. Obie siostry zarzucały także powódce że nie zgromadziła środków na utrzymanie matki, w szczególności w okresie gdy zamieszkiwała z nią w G., gdy dysponowała emeryturą matki.

Do usprawiedliwionych potrzeb powódki R. Ł. należy zaliczyć między innymi zapewnienie odpowiedniej opieki, odzieży, wyżywienia, leczenia czy też pielęgnacji. Z racji swojego wieku R. Ł. niewątpliwie wymaga leczenia, stałej opieki i nadzoru osób trzecich. Zaspokojenie tych potrzeb z emerytury powódki w wysokości 1367,46 zł, która jest jej jedynym dochodem, jest niemożliwe. Koszt pobytu w (...) w M. wynosi 2480 zł miesięcznie, nie wliczając wydatków na zakup leków czy kosmetyków. W związku z powyższym zaspokojenie wskazanych powyżej potrzeb powódki wymaga wsparcia osób trzecich, a tymi osobami są córki powódki. Zestawienie uzasadnionych wydatków złożone przez stronę powodową wskazuje na przybliżone koszty utrzymania R. Ł.. Rozbieżności dotyczyły m.in. wydatków na leki czy też konieczności zakupu pieluchomajtek. Niemniej jednak z własnych dochodów R. Ł. nie jest w stanie utrzymać

się samodzielnie, a w szczególności opłacić pobyt w (...) w M.. W ocenie Sądu pobyt powódki w domu opieki jest uzasadniony i adekwatny do jej usprawiedliwionych potrzeb oraz jej aktualnej sytuacji życiowej i zdrowotnej.

W tym stanie rzeczy, zdaniem Sądu Rejonowego, należało określić zakres obowiązku alimentacyjnego każdej z pozwanych, stosowanie do ich możliwości zarobkowych. Brak było przy tym podstaw do zasądzenia świadczeń alimentacyjnych solidarnie, jak domagała się tego G. S..

Solidarność zobowiązania, zgodnie z art. 369 kc, wynika z ustawy albo czynności prawnej. Regulujący obowiązek alimentacyjny między krewnymi art. 128 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego nie stanowi o solidarności zobowiązania alimentacyjnego.

Odnosząc się do możliwości zarobkowych każdej z pozwanych wskazać należy, że na rozprawie w dniu 31 maja 2017 r. pozwana S. A. (1) uznała powództwo do kwoty 200 zł miesięcznie. Sąd Rejonowy uznał, że powyższa kwota jest adekwatna do możliwości finansowych pozwanej S. A. (1) i dlatego zasądził od pozwanej S. A. (1) na rzecz powódki R. Ł. kwotę 200 zł miesięcznie tytułem alimentów płatnych do 10 dnia każdego miesiąca z góry, z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności z każdej rat do rąk opiekuna prawnego powódki- G. S., poczynając od dnia 13 września 2017 r.

Wysokość alimentów, których mogą domagać się rodzice od dzieci, zależy od usprawiedliwionych potrzeb tych pierwszych, ale także od możliwości majątkowych i zarobkowych tych drugich. Możliwości te mogą być różne. Może się zdarzyć, że rodzice będą mieli prawo żądać zasądzenia świadczenia tylko od niektórych dzieci, ponieważ pozostałe również znajdują się w niedostatku. W ocenie Sądu sytuacja taka ma miejsce w niniejszej sprawie w stosunku do pozwanej E. K.. Sąd oddalił powództwo w pozostałym zakresie mając na uwadze sytuację materialną pozwanej wymienionej. Wymieniona otrzymuje aktualnie emeryturę, jednak jej wysokość- 1050 zł miesięcznie, jeśli wziąć pod uwagę tylko przeciętne koszty utrzymania, wystarcza jedynie na zabezpieczenie minimum socjalnego. Z uwagi na powyższe pozwana E. K. nie jest w stanie ponosić co miesiąc dodatkowych kosztów w związku z alimentowaniem powódki. Zdaniem Sądu nie można oczekiwać, że pozwana ze swoich skromnych środków będzie realizować obowiązek alimentacyjny na rzecz matki sama pozostając na utrzymaniu członków swojej rodziny. O ile w chwili wszczęcia postępowania wymieniona nie ponosiła żadnych kosztów związanych z utrzymaniem domu, w którym mieszka w związku z tym, że nie miała żadnego źródła dochodów, o tyle obecnie, kiedy otrzymuje emeryturę, naturalnym jawi się fakt, że dzieli z córką koszty wspólnego gospodarstwa domowego. Wskazać należy, że uwzględniając wysokość emerytury powódki R. Ł. w kwocie 1367,46 zł, alimenty zasądzone od pozwanej S. A. (1) w kwocie 200 zł, wpłaty od M. R. (1) w kwocie 80 euro (ok. 4,28 zł x 80 = 342,40 zł w zależności od kursu euro) oraz wpłat G. S. w kwocie 400 zł daje to łącznie kwotę 2309,86 zł. W toku postępowania strona powodowa nie wskazywała czy R. Ł. korzysta dodatkowo z pomocy społecznej, np. czy pobiera zasiłek pielęgnacyjny. Mimo zobowiązania przez Sąd G. S. nie udokumentowała również swoich dodatkowych źródeł dochodów, pochodzących z prowadzonej przez wymienioną działalności agroturystycznej. Tym samym, zgodnie z art. 233 § 2 kpc, Sąd Rejonowy przyjął w ślad za twierdzeniami pozwanych, że wymieniona w stopniu wyższym niż dotychczas i większym niż pozostałe córki powódki winna przyczyniać się do jej utrzymania i ma po temu realną możliwość. Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 128 kro w zw. z art. 133 § 2 kro i art. 135 § 1 kro, orzeczono jak w punkcie I i II sentencji wyroku.

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł w punkcie III sentencji wyroku na podstawie art. 100 kpc, zgodnie z którym Sąd może włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczącej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu. Wobec czego Sąd zasądził od powódki na rzecz pozwanych S. A. (1) i E. K. kwoty po 77 zł na rzecz każdej z nich tytułem zwrotu kosztów procesu, tj. kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższy wyrok w części rozstrzygnięć w punktach II i III sentencji wyroku, dotyczących pozwanej E. K., zaskarżyła **apelacją** powódka R. Ł..

W oparciu o art. 368 § 1 pkt 2 kpc powódka zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

1. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z zebraniem materiałem dowodowym, która miała wpływ na treść orzeczenia, poprzez przyjęcie, że pozwana E. K. znajduje się w niedostatku i nie jest w stanie płacić tytułem alimentów na rzecz powódki kwoty po 400 zł miesięcznie, w sytuacji w której wnikliwa analiza sytuacji materialnej pozwanej, jej możliwości majątkowych i zarobkowych prowadzi do wniosku, iż pozwana przy wykorzystaniu wszystkich możliwości jest w stanie łożyć na rzecz powódki kwotę alimentów we wskazanej wyżej wysokości,

2. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 kpc poprzez przekroczenie przez Sąd Rejonowy granic swobodnej oceny dowodów poprzez nierozważenie całego zebranego w sprawie materiału dowodowego, wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, polegającej na:

- zupełnym pominięciu treści zeznań świadków R. K. i M. K. złożonych w sprawie III RC 994/16 Sądu Rejonowego w Olsztynie mimo, że Sąd I Instancji dopuścił dowód z dokumentów zawartych w tychże aktach, jak również zeznań pozwanej E. K. złożonych w charakterze strony w powyższej oraz w niniejszej sprawie w sytuacji, gdy analiza tych zeznań prowadzi do wniosku, że pozwana jest w stanie ponosić obowiązek alimentacyjny na rzecz powódki bez uszczerbku dla własnego utrzymania,
- uznaniu za wiarygodne zeznań pozwanej E. K. w sytuacji, gdy są one niespójne, nielogiczne i sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego,
- zupełnym pominięciu treści zeznań świadków M. D. i P. Ł. złożonych w sprawie III RC 994/16 Sądu Rejonowego w Olsztynie mimo, że Sąd I Instancji dopuścił dowód z dokumentów zawartych w tychże aktach, jak również zeznań Pani G. S. złożonych w powyższej oraz w niniejszej sprawie w sytuacji, gdy analiza tych zeznań prowadzi do wniosku, że brak jest podstaw do przyjęcia, iż Pani G. S. winna przyczynić się do utrzymania powódki w stopniu wyższym niż dotychczas i większym niż pozostałe córki,

3. naruszenie przepisów postępowania tj. art. 233 § 2 kpc poprzez przyjęcie, że strona powodowa w toku postępowania nie wskazała czy R. Ł. korzysta dodatkowo z pomocy społecznej, tj. czy pobiera zasiłek pielęgnacyjny i wywiedzenie z tego faktu negatywnych konsekwencji w postaci przyjęcia, że Pani G. S. winna przyczynić się do utrzymania powódki w stopniu wyższym niż dotychczas i większym niż pozostałe córki, w sytuacji, gdy zgodnie z treścią art. 135 kro na zakres świadczeń alimentacyjnych nie wpływają świadczenia rodzinne, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1518 ze zm.), a zatem także świadczenie w postaci zasiłku pielęgnacyjnego.

Wskazując na powyższe zarzuty powódka R. Ł., na podstawie przepisu art. 386 kpc, wniosła o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie **II** poprzez zasądzenie od pozwanej E. K. na rzecz powódki R. Ł. kwoty 400 złotych miesięcznie tytułem alimentów, płatnych do 10 dnia każdego miesiąca z góry, z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności każdej z rat do rąk opiekuna G. S., poczynając od dnia złożenia pozwu,
2. zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie **III** poprzez zasądzenie od pozwanej E. K. na rzecz powódki R. Ł. kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych,
3. zasądzenie od pozwanej E. K. na rzecz powódki R. Ł. kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, za postępowanie odwoławcze.

W uzasadnieniu apelacji powódka R. Ł. podniosła, że Sąd I Instancji błędnie ocenił, iż pozwana E. K. znajduje się w niedostatku, pomijając w tym zakresie dowód w postaci zeznań samej pozwanej w niniejszej sprawie i sprawie III RC 994/16 Sądu Rejonowego w Olsztynie oraz dowód z zeznań świadka R. K. - małżonka pozwanej - przesłuchanego w sprawie III RC 994/16.

Na rozprawie w dniu 04 lipca 2016 r. pozwana E. K. słuchana w niniejszej sprawie w charakterze strony zeznała, że uzyskała wraz z małżonkiem za sprzedaż domu w G. kwotę 415 tys. złotych, zaś za sprzedaż kwaciarni kwotę 500 tys.

złotych. Wskazała, że część tych środków wraz z małżonkiem przekazali swojej córce na budowę domu, jednak nie była w stanie sprecyzować, jaka była to kwota. Ponadto zeznała, że na budowę domu przekazali także środki ze sprzedaży mieszkania przy ul. (...) w O.. Zeznała również, że nie cała kwota z 400 tys. złotych ze sprzedaży domu w G. została przekazana córce, bo tym zajmował się jej mąż. Ponadto zeznała, że mąż nie posiada osobistego majątku.

Z kolei słuchany w charakterze świadka R. K. - mąż pozwanej - w sprawie III RC 994/16 zeznał na rozprawie w dniu 16 lutego 2017 r., że wraz z pozwaną byli właścicielami kwaciarni i domu w G. i posiadają środki z tytułu sprzedaży ww. obiektów w wysokości 70-80 tys. złotych.

Następnie na rozprawie w dniu 06 kwietnia 2017 r. słuchana w charakterze strony w sprawie III RC 994/16 pozwana E. K. zeznała, że „Mąż ma trochę oszczędności, ale on mi nie daje ani złotówki, od kiedy ja dałam moje pieniądze siostrze. Ja z tych pieniędzy nie mam. Nie mamy rozdzielności majątkowej”.

Pozwana E. K. potwierdziła zatem, że jej mąż dysponuje oszczędnościami ze sprzedaży domu w G. i kwaciarni w wysokości 70-80 tys. złotych. Zważywszy, że strony nie mają rozdzielności majątkowej, a mąż pozwanej nie posiada majątku osobistego uznać należy, że oszczędności te stanowią środki należące do wspólności majątkowej małżeńskiej pozwanej i jej męża. Wbrew zatem temu, co ustalił Sąd Rejonowy, pozwana nie znajduje się w niedostatku, bowiem wraz ze swoim małżonkiem posiadają znaczne środki finansowe uzyskane ze sprzedaży domu w G.

i kwaciarni, co przyznał wprost mąż pozwanej. Nie sposób zgodzić się z twierdzeniem, że mąż pozwanej nie daje jej „ani złotówki” - w ocenie powódki takie twierdzenie pozwanej stanowi jedynie przyjętą przez nią linię obrony na użytek niniejszego postępowania. Pozwana i jej mąż zamieszkują razem, prowadzą wspólnie gospodarstwo domowe, nie pozostają w separacji i trudno przyjąć, by na tle spraw finansowych nie byli w stanie dojść do porozumienia, tym bardziej że zgromadzone środki stanowią ich majątek wspólny, nie zaś majątek osobisty małżonka pozwanej.

Dodatkowo skarżąca wskazała, że mąż pozwanej posiada samochód osobowy marki M. z 2001 r. Powszechnie wiadomo, że samochody marki M. to pojazdy z „wyższej” półki, na których zakup nie każdy może sobie pozwolić, zważywszy m.in. na wysokie koszty eksploatacji w trakcie użytkowania. Gdyby pozwana wraz ze swoim małżonkiem pozostawali w niedostatku, trudno uznać, by korzystali z tak kosztownego pod względem utrzymania pojazdu.

Sąd Rejonowy dokonując oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego błędnie ocenił sytuację finansową pozwanej E. K. w zakresie jej bieżących dochodów i wydatków, jak również treść zeznań pozwanej uznając je za wiarygodne.

Pozwana słuchana w sprawie III RC 994/16 na rozprawie w dniu 6 kwietnia 2017 r. zeznała, że otrzymuje emeryturę w kwocie 1050 zł, jej mąż otrzymuje emeryturę w kwocie ok. 2000 zł. Ponadto Sąd na podstawie przedłożonych przez pozwaną dokumentów ustalił, że aktualnie ponosi ona miesięcznie w zakresie swojego udziału wydatki w kwocie: woda 55 zł, telefon 54,50 zł, gaz 115 zł, energia 73 zł, TV 32 zł, podatek 16 zł, wywóz nieczystości 12 zł, opał 50 zł, środki czystości ok. 100 zł, leki 50 zł, ubrania 100 zł, żywność 350 zł, co daje łącznie ok. 1007,50 zł. Sąd przyjął, że takie zestawienie dochodów i wydatków pozwanej wskazuje, że znajduje się w niedostatku.

W ocenie powódki takie ustalenie Sądu dokonane zostało na skutek braku wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Na rozprawie w dniu 04 lipca 2016 r. w niniejszej sprawie, tj. jeszcze przed uzyskaniem prawa do emerytury, zeznała, że jest na utrzymaniu córki i nie płaci za dom, ponadto jej córka otrzymuje 2000 zł miesięcznie i z tego utrzymuje siebie, swoje dziecko, pozwaną i jej męża. Ponadto pozwana zeznała, że ani ona, ani jej mąż nie otrzymują emerytury i nie mają żadnych dochodów, przy czym mąż pozwanej i jej córka korzystają z samochodów - mąż posiada M. rocznik 2001, córka C.. Następnie na rozprawie w dniu 16 lutego 2017 r. mąż pozwanej - Pan R. K. - zeznał w sprawie III RC 994/16, że od sierpnia 2016 r. otrzymuje emeryturę, jego żona - pozwana - podobnie. Sama pozwana na rozprawie w dniu 06 kwietnia 2017 r. w sprawie III RC 994/16 zeznała, że opłaca gaz i światło za cały budynek, tj. 1000 zł, następnie złożonym już w niniejszej sprawie pismem z 08 września 2017 r. pełnomocnik pozwanej

przedłożył dokumenty na okoliczność ponoszenia przez pozwaną miesięcznych wydatków w wysokości ok. 1000 zł. Według wskazanego przez pełnomocnika pozwanej wyliczenia koszty ponoszone na utrzymanie domu przez jednego domownika wynoszą ok. 400 zł (woda 55 zł, telefon 54,50 zł, gaz 115 zł, energia 73 zł, TV 32 zł, podatek 16 zł, wywóz nieczystości 12 zł, opał 50 zł). Tym samym zgodnie z matematycznym wyliczeniem sam tylko koszt całkowity utrzymania domu obciążający wszystkich domowników (cztery osoby) wynosi ok. 1600 zł miesięcznie. Zważywszy, że opłaty jakie ponoszone były przed domowników przed sierpniem 2016 r. (datą uzyskania przez pozwaną i jej małżonka emerytury) kształtowały się z dużym prawdopodobieństwem na podobnym poziomie, to trudno uznać za zgodne z zasadami doświadczenia życiowego twierdzenia pozwanej, że przed otrzymaniem emerytury nie partycypowała wraz z małżonkiem w kosztach utrzymania domu które ponosiła jej córka. Do kwoty 1600 zł doliczyć bowiem należy pozostałe opłaty (leki 50 zł, ubrania 100 zł, żywność 350 zł) w wysokości ok. 400-500 zł na jedną osobę, co daje łącznie dodatkowy wydatek rzędu 1600-2000 zł. Trudno przyjąć, by wyłącznie z otrzymywanego przez córkę pozwanej zasiłku w wysokości ponad 2000 zł miesięcznie była ona w stanie ponieść wszystkie opłaty za dom i jednocześnie utrzymać czteroosobową rodzinę.

Powyższe, zdaniem skarżącej, dowodzi, że zeznania pozwanej w zakresie ponoszonych wydatków i posiadanego majątku nie są wiarygodne, bowiem nie jest możliwe by wcześniej nie przekazywała córce pieniędzy na koszty utrzymania domu (nie jest realne by czteroosobowa rodzina utrzymywała się jedynie z kwoty 2000 zł przy wysokości wskazanych przez pozwaną kosztów utrzymania), natomiast już po uzyskaniu prawa do emerytury w wysokości ok. 1000 zł, jak twierdzi, ponosi 1/4 ww. kosztów.

W ocenie powódki pozwana E. K. wbrew swoim twierdzeniom albo posiada środki finansowe z których jeszcze przed otrzymaniem emerytury partycypowała w kosztach utrzymania domu, albo nie partycypuje w tych kosztach od początku i taki stan rzeczy trwa do chwili obecnej, tym samym ponosząc jedynie koszt leków, ubrań i żywności i dysponując pozostałą kwotą ok. 500 zł, którą może przeznaczyć na realizację obowiązku alimentacyjnego na rzecz powódki bez uszczerbku dla swojego utrzymania. W obu wskazanych wyżej wariantach sytuacja pozwanej nie wskazuje, by znajdowała się w niedostatku, jak to przyjął błędnie Sąd I Instancji, zaś jej zeznania w tym zakresie nie są wiarygodne.

W następnej kolejności powódka wskazała, że Sąd Rejonowy dopuścił się naruszenia przepisu art. 233 § 1 kpc uznając, że G. S. w stopniu wyższym niż dotychczas i większym niż pozostałe córki powódki winna przyczynić się do utrzymania powódki i ma po temu realną możliwość.

Za takim obowiązkiem nie przemawia podnoszona przez pozwaną E. K. okoliczność, że Pani G. S. miała posiadać środki finansowe ze sprzedaży mieszkania stanowiącego własność powódki. Jak wskazała Pani G. S., uzyskana ze sprzedaży mieszkania przy ul. (...) kwota wynosiła 117 tys. zł, z czego ok. 17 tys. złotych powódka przeznaczyła na spłatę zadłużenia mieszkania, za kwotę 56 tys. złotych zakupione zostało mieszkanie dla syna powódki J. Ł. w S. oraz kiosk za kwotę 8 tys. zł, pozostała kwota została rozdysponowana przez powódkę m.in. na remont i wyposażenie zakupionego mieszkania w J. (9 tys. zł) oraz dla syna A. Ł. (20 tys. złotych), dla wnuka P. Ł. (2 tys. zł), jego matki (2 tys. zł) i brata (1 tys. zł), M. K. (900 zł) oraz syna Pani G. S. (1 tys. zł). Powyższą okoliczność potwierdzili świadkowie, którzy zeznawali na rozprawie w dniu 16 lutego 2017 r. w sprawie III RC 994/16. Powyższe dowodzi, że Pani G. S. nie otrzymała jakiegokolwiek kwoty ze sprzedaży mieszkania powódki, na którą to okoliczność powoływała się pozwana E. K..

Wbrew zatem twierdzeniom pozwanej Pani G. S. nie uzyskała kosztem majątku powódki środków finansowych, z których winna jest pokryć koszty jej utrzymania w stopniu wyższym niż pozostałe córki, a okoliczność ta została pominięta przez Sąd I Instancji.

Ponadto powódka podniosła, że Sąd I Instancji dopuścił się naruszenia art. 233 § 2 kpc poprzez przyjęcie, że strona powodowa nie wskazała w toku postępowania czy R. Ł. korzysta dodatkowo z pomocy społecznej, tj. czy pobiera zasiłek pielęgnacyjny. Zgodnie z treścią art. 135 kro na zakres świadczeń alimentacyjnych nie wpływają świadczenia rodzinne, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1518 ze zm.). Jednym z takich świadczeń, o których mowa w ww. ustawie, jest świadczenie opiekuńcze w postaci zasiłku

pielegnacyjnego. Tym samym brak było podstaw, jak uczynił to Sąd I Instancji, że brak przedłożenia ww. informacji skutkować winien uznaniem twierdzeń pozwanych za zasadne, że Pani G. S. winna przyczyniać się do utrzymania powódki w stopniu wyższym niż dotychczas i większym niż pozostałe córki.

Mając na uwadze powyższe powódka stwierdziła, iż w niniejszej sprawie Sąd Rejonowy dokonał ustaleń sprzecznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz przekroczył granice swobodnej oceny dowodów, co miało wpływ na treść zapadłego orzeczenia.

Pozwana **E. K.** w **odpowiedzi na apelację** wniosła o jej oddalenie oraz o zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów postępowania odwoławczego.

W uzasadnieniu odpowiedzi na apelację pozwana podniosła, że wbrew twierdzeniom apelującej R. Ł. Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w oparciu o cały zgromadzony materiał dowodowy i w żaden sposób nie naruszył dyspozycji art. 233 § 1 kpc. Zdaniem pozwanej ocena materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie jest w całości logiczna i zgodna jest z zasadami doświadczenia życiowego, zaś wszelkie podniesione w tym zakresie zarzuty stanowią w istocie polemikę z prawidłowymi ustaleniami Sądu meriti.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki R. Ł. nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił wszystkie istotne w sprawie okoliczności faktyczne, zgodnie z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym. Sąd Okręgowy w pełni ustalenia te podzielił. Także wnioski wynikające z tych ustaleń nie budzą żadnych wątpliwości i jako takie zasługują na akceptację. Jak trafnie zauważył Sąd Rejonowy, wysokość alimentów, których może domagać się rodzic od dzieci, zależy od usprawiedliwionych potrzeb osoby uprawnionej, ale także od możliwości majątkowych i zarobkowych każdej z osób zobowiązanych. Pomimo wysokich potrzeb powódki R. Ł., związanych z wysokimi kosztami jej pobytu w prywatnym domu opieki, ocena możliwości pozwanej E. K. prowadzi do wniosku, że nie jest ona w stanie w tych kosztach partycypować. Utrzymuje się ona z emerytury w kwocie około 1050 zł, którą otrzymuje dopiero od końca grudnia 2016 r., a która pozwala jej na zaspokojenie własnych potrzeb życiowych w minimalnym stopniu. Nawet jeśli dawniej utrzymywała się z oszczędności, to żaden z przeprowadzonych w sprawie dowodów nie wskazuje na to, że pozwana E. K. nadal te oszczędności posiada. Jak pozwana wyjaśniła, środki pieniężne uzyskane ze sprzedaży posiadanych dawniej nieruchomości zainwestowała w budowę domu swojej córki, w którym pozwana będzie zamieszkiwać do końca życia. Nie budzi przy tym żadnych wątpliwości okoliczność, że pozwana, uzyskując dochód w postaci emerytury, powinna partycypować w opłatach związanych z tym domem i że koszty takie stale ponosi. W takiej sytuacji trudno wymagać, by pozwana E. K. zaspokajała potrzeby alimentacyjne powódki R. Ł., a w konsekwencji sama pozostawała na częściowym utrzymaniu innych członków rodziny.

Z oświadczenia powódki R. Ł. z dnia 09 października 2015 r. (k. 49) wynika, że nie będzie się ona domagała się świadczeń alimentacyjnych od córek E. i S., związanych z koniecznością zabezpieczenia środków finansowych na zapewnienie bieżących potrzeb życiowych R. Ł., w szczególności pobytu w ośrodku (...), a także leczenia. Jednocześnie oświadczyła, że jej dożywotnim źródłem utrzymania jest jej emerytura oraz środki ze sprzedaży jej mieszkania przekazane córce G. S. celem dożywotniej opieki nad powódką. Co prawda w apelacji powódka podniosła, że pieniądze ze sprzedaży jej mieszkania w kwocie 117.000 zł nie trafiły do rąk G. S., lecz przeznaczone zostały na spłatę zadłużenia (17.000 zł), zakup mieszkania i kiosku dla syna powódki J. Ł. (64.000 zł), remont i wyposażenie mieszkania w J. (9.000 zł) oraz darowizny dla członków rodziny (26.900 zł), to okoliczność ta nie zmienia oceny, że powódka R. Ł. powinna obecnie posiadać oszczędności ze sprzedaży tego mieszkania ale pieniądze te rozdała i tylko z tego powodu nie jest w stanie z własnych środków finansować kosztów swego pobytu w domu opieki. W tych okolicznościach trudno podzielić zarzuty apelacji odnoszące się do możliwości majątkowych pozwanej E. K., która zdaniem skarżącej R. Ł. powinna posiadać oszczędności ze sprzedaży swoich nieruchomości. Nie znajduje bowiem żadnego uzasadnienia postawa powódki R. Ł., która najpierw rozdaje własne oszczędności, a następnie próbuje skutecznie odwoływać się do możliwości majątkowych pozwanej E. K., a wynikających z oszczędności, które pozwana powinna posiadać. A tym bardziej, że istnienia tych oszczędności po stronie pozwanej E. K. w dacie wyrokowania przez Sąd Rejonowy powódka

w żaden sposób nie wykazała. Podniesiona przez powódkę w apelacji okoliczność, że pozwana E. K. albo posiada środki finansowe z których jeszcze przed otrzymaniem emerytury partycypowała w kosztach utrzymania domu, albo nie partycypuje w tych kosztach od początku i taki stan rzeczy trwa do chwili obecnej i w związku z tym dysponuje kwotą ok. 500 zł, którą mogłaby przeznaczyć na realizację obowiązku alimentacyjnego na rzecz powódki bez uszczerbku dla swojego utrzymania, wskazuje jedynie na to, że powódka nie zna aktualnych możliwości majątkowych pozwanej. W przedmiotowej sprawie nie przeprowadzono przy tym żadnego dowodu, który mógłby podważyć wiarygodność opisanych przez pozwaną E. K. jej aktualnych możliwości, które, jak słusznie przyjął Sąd Rejonowy, nie pozwalają na obciążenie jej obowiązkiem alimentacyjnym wobec powódki R. Ł..

Z uwagi na powyższe, na podstawie przepisu art. 385 kpc, orzeczono jak w punkcie I sentencji wyroku.

O kosztach procesu za instancję odwoławczą, biorąc pod uwagę sytuację materialną stron postępowania, orzeczono na podstawie art. 391 § 1 kpc w zw. z art. 102 kpc.